

Vážené pani učiteľky, páni učitelia a hlavne milé žiactvo z celého Slovenska,

už o niekoľko riadkov nižšie sa dozviete (sa oboznámite so zdrojmi) zdroje, ktoré budú použité na tvorbu otázok z monotémy pre Dejepisnú olympiádu v školskom roku 2025/26. Ešte predtým by sme Vás ale chceli oboznámiť, prečo sme vybrali práve tému **Osmanské výboje súvisiace (aj) s územím dnešného Slovenska**.

Dejepisná olympiáda sa tradične snaží reflektovať/pripomínať si výročia - význame udalosti a k takýmto medzníkom nepochybne patrí aj bitka pri Moháči v roku 1526. Porážka vojsk vtedajšieho Uhorska a nasledujúce udalosti natoľko zmenili situáciu (nielen) v podunajskej kotline, že práve bitku pri Moháči významná časť historikov považuje v našom priestore za medzník - koniec stredoveku a začiatok novoveku.

Prítomnosť Osmanskej ríše a jej výboje v 16. storočí i neskôr ovplyvnili politické, hospodárske aj sociálne pomery v Uhorsku. Prišlo tiež k zmene národnostných pomerov, keď do niektorých oblastí prichádzajú obyvatelia oblastí, ktoré obsadzuje Osmanská ríša. Odrazili sa v stavebnej činnosti, hlavne fortifikačné stavby sa s rozvojom delostreľcova zmenili, prispôbili sa vtedy novej modernej vojenskej technike. Zvyšuje sa význam viacerých miest, ktoré sú dnes na území Slovenska, napríklad Bratislavy a Trnavy. Vplyv Osmanskej ríše sa tiež prejavil pri stavovských povstaní uhorskej šľachy. Paradoxne, aj keď skončilo priame vojenské ohrozenie územia dnešného Slovenska, časť osmanskej kultúry stále ovplyvňovala každodenný život na území našej vlasti – a do určitej miery to pretrváva dodnes – napríklad sa jedná o pite kávy, používanie tabakových výrobkov či niektorých typov jedla. Boje v 16. a 17. storočí ovplyvnili aj ľudovú slovesnosť i súveky literatúry. Nielen o spomenutých skutočnostiach sa určite dozviete viac, ak sa budete pripravovať na aktuálny ročník Dejepisnej olympiády.

Keď zostavovatelia pripravovali pre Vás - podklady/zdroje, z ktorých budú vytvárať otázky, stáli pred neľahkou úlohou, ako vybrať z množstva publikovaných prác, článkov také, ktoré by boli hodnoverné a zároveň zaujímavé, veku primerané a pokrývali by väčšinu územia dnešného Slovenska. Zostavovatelia tiež nechceli čerpať zdroje iba z jedného typu internetového periodika, či webového sídla (aby účastníci Dejepisnej olympiády nenadobudli dojem, že sa ho autori podkladov chcú propagovať) ale snažili sa ponúknuť rôznorodý, ale dôveryhodný, hoci aj niekedy zjednodušený pohľad na predmetné dejinné skutočnosti.

Zdroje, ktoré treba preštudovať, sa delia do dvoch kategórií. Prvé sú prinové - teda tie, ktoré sú vybrané z učebníc dejepisu; pri nich sú vždy uvedené iba strany, ktoré treba preštudovať. Ďalej sú to linky na články - tie treba naštudovať celé. Posledný typ zdrojov sú voľne dostupné PDF súbory. Na záver si dovoľíme pripomenúť, že výber zdrojov vždy trvá dlhšie, než príprava samotných otázok na jednotlivé kolá.

Okresné kolo kategórie E a F

Učebnica dejepisu 6. ročník iba strana 67

Učebnica dejepisu 7. ročník iba strany 78 až 81

https://sjps.fsvucm.sk/Articles/03_2_2.pdf

<https://www.oravskemuzeum.sk/spomienka-na-15-rocnu-vojnu-v-expozicii-korvinovho-palaca-na-oravskom-hrade/>

<https://www.vhu.sk/data/att/50e/20481.f0f96b.pdf>

<https://kmkt.sk/wp-content/uploads/2020/06/kontexty-012015.pdf> iba strany 19 - 24

<https://historylab.dennikn.sk/stredovek/katastroficka-prehra-uhorskych-vojsk-pri-mohaci/>

Krajské kolo kategória E

Zdroje z okresného kola a k nim nasledujúce

<https://www.poniky.sk/obec-2/historia/turecke-vpady/>

<https://www.ludovakultura.sk/polozka-encyklopedie/turci-na-slovensku/>

<https://www.muzeummap.sk/korunovacna-bratislava-v-tieni-tureckeho-polmesiaca/>

<https://www.chorvatskygrob.sk/21956/historia-obce-chorvatsky-grob>

Okresné kolo kategórie C a D

Učebnica dejepisu 7. ročník iba strany 82, 83 a 87 až 89

<https://www.vhu.sk/data/att/0dc/19909.9f7c66.pdf>

<https://www.novezamkyfotoalbum.sk/pevnost-nove-zamky/>

<https://kmkt.sk/wp-content/uploads/2020/06/kontexty-012015.pdf> iba strany 19 - 24

https://muzeumlevice.sk/images/dokumenty/zborniky/Z12/8_Martinak_Stavba_Kram_vrch.pdf

<https://historickarevue.sme.sk/c/22528269/vieden-1683-bitka-ktora-rozhodla-o-osude-europy.htm>

Krajské kolo kategórie C a D

Zdroje z okresného kola a k nim nasledujúce

https://www.stvr.sk/media/a542/file/item/sk/0001/historicke_slovenske_piesne.HH1C.pdf

<https://www.rimava.sk/spravy-z-regionu/bol-turecky-most-na-sobotke-naozaj-tureckym/>

https://www.muzeumpd.sk/buxus/docs/Sutaz_2016/Osmanska_risa.pdf

<https://www.velcice.sk/turci.html>

Celoštátne kolo kategórie C a D

Zdroje z okresného kola aj krajského kola a k nim nasledujúce

<http://www.zitava.sk/historia-pozitavia/vozokanska-bitka-1-cast>

<https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:TMP.1160> (rozkliknúť celý text)

<https://pevnost.komarno.eu/historia-pevnosti/> iba Vývoj komárňanských opevnení po koniec 18. storočia

https://dht.fphil.uniba.sk/mw/index.php/Urb%C3%A1nny_v%C3%BDvoj_a_mest%C3%A1_v_stredovekom_Uhorsku#Moh.C3.A1.C4.8D_a_jeho_d.C3.B4sledky iba Moháč a jeho dôsledky